

## ТЕХНОЛОГІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРАКТИКИ МОЛОДІ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Освіта належить до однієї з фундаментальних проблем у нашій країні, де «культурна революція», як у деяких провідних художніх академіях країн колишнього соціалістичного табору, — все ще не відбулася. Попри нагальні проблеми в реформуванні, система художньої освіти в Україні не зазнала жодних якісних змін, хіба що додався курс арт-менеджерів. Чи відповідають сьогодні наші неповороткі, бюрократичні та самодостатні освітні образотворчі інституції викликам часу? Чи мають вони волю до оновлення, концептуального та художнього розвитку? Здається, відповідь відома і не викликає сумнівів.

Суттєвою вадою нашої нинішньої художньої школи є прірва, що відділяє її від сучасного мистецтва. Мистецькі інститути замкнені на собі і або взагалі не взаємодіють з актуальною практикою, або роблять це вкрай упереджено. Сучасне мистецтво не існує поза контекстом, взаємодія мистецтва з економікою, політикою, комунікаціями, екологією, виробництвом є визначальною в його розвитку. Сама ж освіта у сфері сучасного мистецтва спрямована на освоєння системи причинно-наслідкових схем (що уможливорює вільне сприйняття, продукування думок і дій, вписаних в умови виробництва сучасного мистецтва) та на освоєння механізмів проблематизації всіх системних елементів арт-світу. Проблематизація проявляється передусім через розширення традиційних дисциплінарних меж, через вторгнення в інші сфери гуманітарного знання з теорією новітніх технологій, включно. Підтримка критичної здатності до артику-

льованих актів вирізнення та точність в роботі з інтелектуальним інструментарієм є завданням художньої освіти.

У постіндустріальному світі радикальних процесів міграції населення, ідентичностей та культур, масивної кількості змін, гіперлінкової інформації, і повсюдного поширення мас-медіа нашим навчальним системам потрібно вчити студентів стати глобальними мислителями, що «вільно мандрують різноманітними культурами, досліджуючи їхні спільні та відмінні риси» та розвивають широкий діапазон можливостей, яких наші нинішні підходи до навчання просто не підтримують. У сьогоденішньому світі виклики життя вимагають від викладача концептуального навчального плану, а від студента — синтезованої цілісної ідеї в навчанні і дослідженні (концепції, що проблематизує) і розуміння когнітивної естетики (краси критичного погляду). Аби наші викладачі мистецької освіти реалізували це, залишається один шлях — визнати, що в мистецтві йдеться не лише про віртуозність виконання і набуття навичок, а також і про спосіб мислення. Мистецтво виробляє емоційні відповіді, але мистецтво діє також і як пізнавальні практики. Потрібно навчати студентів мати справу з великою кількістю інформації, бути самокерованими, розуміти, як організувати своє подальше безупинне навчання, навичок глобальної комунікації.

Окрім знання професії, технічних прийомів, відчуття матеріалу, на Заході заохочується не тільки новаторський пошук, притаманний модернізму, але найбільше — адекватність сучасному дискурсу.

Концепція — генеральна ідея, яка об'єднує, надихає і резонує з устремліннями учнів, багата можливостями, що дозволяє викладачам і студентам працювати разом у різних напрямках. Вона є рефлексією на суспільні процеси і, зазвичай, має як метафоричний, так і конкретні елементи. Коли навчальний план організовано навколо концепцій, є простір для постановки багатьох питань, для багатьох підходів до навчання і для багатьох результатів в межах студентської роботи в різних дисциплінах і матеріалах. Концепція — це позачасова, універсальна, абстрактна ментальна конструкція, що перебуває на вищому рівні абстракції, ніж теми або факти.

Наші викладачі, зазвичай, планують теми, матеріали, техніки або заходи замість концепцій, які потрібно донести. Постановка ж проблеми дозволяє викладачам згуртуватися навколо таких стандартів і значень, щоб інтегрувати зміст і розбудувати роботу один одного, базуючись на взаємозв'язках та взаємодії. Концептуальний підхід дозволяє викладачам поєднувати навчання через навчальний план (міждисциплінарний погляд) і через бали («спіральний навчальний план», в якому задіяна проблематика, що переглядається з більшою глибиною упродовж усієї шкільної кар'єри студента). Можна запропонувати нові основи, аби допомогти студентам відповісти на критичні запитання:

- вибір життєвого шляху (Хто я і куди я йду?);
- питання ідентичності і мети;
- багатожанровість і комунікативні засоби (Що є для мене головним, і як я спілкуюся зі світом?);
- активне громадянство (Які у мене права і обов'язки в суспільстві, культурі й економіці?);
- середовище і технології (Як я описую, аналізую і формую світ навколо себе?).

Такі підходи гарантують експерименти на нових основах, що матимуть конкретні, інноваційні та виразні результати.

В Україні відсутня освіта медіа-арту та новітніх технологій. Цю функцію свого часу виконували альтернативні студії в «Сорос Центрі» із його системою майстерень, теоретичні основи можна отримати в Києво-Могилянській Академії та Університеті ім. Драгоманова, адже там викладається курс нових медіа, певні навички можна здобути в рамках «Культурного проекту» та «Нової Медіа Школи», але всі згадані заходи не передбачають системної практичної освіти.

Усе зазначене дає змогу зробити такі висновки:

1. Парадигматичні суспільні та культурні зміни призвели до фундаментального переосмислення, визначення та організації освітнього процесу.
2. Розроблені нові принципи освітнього процесу: контекстуаль-

ність, концептуальність, дослідницький підхід, критичний аналіз і синтез, громадянська позиція, міждисциплінарна креативність, комунікативність, інновація з використанням новітніх технологій, гнучкість, здатність до роботи в команді.

3. Виникли інноваційні моделі освітніх шкіл з низкою нововведень як у навчальному процесі, так і в художніх практиках, що стають каталізаторами соціальних і культурних трансформацій.